

Sergio Marchal García

**LA RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA ALS OPERATIUS
DE LES FORCES I COSSOS DE SEGURETAT**

TREBALL DE FI DE GRAU

dirigit per la Sra. Marta Cassany Virgili

Grau de Dret

UNIVERSITAT ROVIRA i VIRGILI

Tarragona

2021

RESUM

La fonamentació del següent estudi va encaminada, dins la branca del dret administratiu, a la recerca en l'àmbit de la responsabilitat patrimonial de l'administració pública, en l'aplicació dels seus requisits i característiques, per tal d'analitzar i verificar els supòsits de compliment dels mateixos per la declaració o no de la seva procedència en relació a les actuacions que exerceixen els cossos i forces de seguretat, ja sigui dins o fora de les seves funcions, la qual cosa tindrà un veredict diferent en base a les característiques dels fets, pel funcionament normal o anormal dels poders públics i autoritats o ja sigui per un exercici desmesurat o desproporcionat.

RESUMEN

La fundamentación del siguiente estudio va encaminada, dentro de la rama del derecho administrativo, a la investigación en el ámbito de la responsabilidad patrimonial de la administración pública, a la aplicación de sus requisitos y características, para analizar y verificar los supuestos de cumplimiento de los mismos por la declaración o no de su procedencia en relación a las actuaciones que ejercen los cuerpos y fuerzas de seguridad, ya sea dentro o fuera de sus funciones, lo cual tendrá un veredicto diferente en base a las características de los hechos, por el funcionamiento normal o anormal de los poderes públicos y autoridades o ya sea por un ejercicio desmesurado o desproporcionado.

ABSTRACT

The main thing of the following study is related to the administrative law way, in the investigation in the field of the patrimonial responsibility of the public administration, in the application of its requirements and characteristics, to analyze and verify the assumptions of compliance with the themselves by the declaration or not of their provenance in relation to the actions carried out by the police, whether within or outside their functions, which will have a different verdict based on the characteristics of the facts, for the normal or abnormal functions of the public powers and authorities or due to an excessive or disproportionate exercise.

ÍNDIX

RELACIÓ D' ABREVIATURES.....	PÀG. 5	
INTRODUCCIÓ.....	PÀG. 6	
CAPÍTOL 1. LA RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE L'ADMINISTRACÓ		
1.1 Marc jurídic de la responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública a Catalunya.....	PÀG. 7	
1.2 Concepte de responsabilitat patrimonial.....	PÀG. 8	
1.3 Característiques.....	PÀG. 8	
CAPÍTOL 2. REQUISITS DE LA RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE L'ADMINISTRACIÓ		
2.1 Lesió en béns i drets.....	PÀG. 11	
2.2 Dany imputable a l'Administració Pública.....	PÀG. 14	
2.3 La relació de causalitat.....	PÀG. 15	
2.4 Modulació i trencament del nexa causal.....	PÀG. 16	
2.5 El cas fortuït.....	PÀG. 17	
CAPÍTOL 3. RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE LES FORCES DE SEGURETAT		
3.1 Regulació legal de la responsabilitat patrimonial policial.....	PÀG. 17	
CAPÍTOL 4. ANÀLISI JURISPRUDENCIAL.....		PÀG. 22
4.1 Sentència de l' Audiència Nacional 793/2019 de 3 de juliol.....	PÀG. 22	
4.2 Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Madrid 1457/2020 d' 1 octubre.....	PÀG. 24	
4.3 Sentència de l'Audiència Nacional 315969/2004 d' 1 de juny de 2004.....	PÀG. 26	
4.4 Sentència del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Canàries, Santa Cruz de Tenerife 211/2007 de 13 de novembre.....	PÀG. 28	
4.5 Sentència del Tribunal Superior de Justícia del País Basc 292/2006 de 24 abril.....	PÀG.29	
4.6 Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Madrid 220430/2001 d' 1 de març de 2001.....	PÀG. 31	
CONCLUSIONS.....	PÀG. 33	
BIBLIOGRAFIA, JURISPRUDÈNCIA I WEBGRAFIA.....	PÀG. 35	

RELACIÓ D'ABREVIATURES

CE – Constitució Espanyola

CJA – Comissió Jurídica Assessoradora

IPC – Índex de Preus al Consum

LEF – Llei d'expropiació forçosa

PCAP – Procediment administratiu comú de l'administració Pública

RJPAPC – Règim Jurídic i procediment de les administracions públiques de Catalunya

RJSP – Règim Jurídic del Sector Públic

INTRODUCCIÓ

Davant una societat moderna i avançada, com la nostra, els sistemes de reparació del dany a nivell particular han d'estar dissenyats per poder reparar qualsevol mena de lesió que es produeixi, ja sigui en els bens jurídics o a nivell físic o psicològic.

És per això, que l'Administració Pública, com a integrant també de la vida social ha d'estar preparada per a poder donar solució i reparar qualsevol dany, a aquelles actuacions en les que hagi actuat amb manca de diligència o de forma negligent.

En aquest sentit, la policia, i més específicament els agents que conformen els cossos de seguretat, com a autoritats, exerciten les seves funcions en nom i representació de l'administració per la qual treballen.

Per tant, els seus operatius o actuacions han d'estar encaminades a una sèrie de pautes i requisits que estudiarem al llarg d'aquest treball per tal d'esbrinar en quin punt, aquells fets derivats de les actuacions policials, son susceptibles de ser indemnitzats per part de l'administració en el moment que es produeix una lesió o un dany.

Es tracta doncs, de garantir de manera eficient, que aquelles actuacions de la policia es trobin dintre d'un marc raonat d'actuació i per tal de garantir els drets i llibertats dels ciutadans, i que en cas que es produeixi una actuació susceptible de que l'administració hagi de reparar el dany causat, activar tots els mecanismes per tal d'esclarir si realment es produeix per una falta de recursos o regulació de la pròpia administració pública o si més no, per una actuació dubtosament correcta de l'agent que ostenta el caràcter públic.

Aquestes actuacions dependran del funcionament normal o anormal, si s'ha actuat de forma proporcionada o si els agents s'excedeixen de les seves funcions.

Paraules clau:

Policia – indemnització – responsabilitat patrimonial – cas fortuït – força major – funcionament normal o anormal – desproporcionat – deure de suportar el risc – perill imminent

CAPÍTOL 1. LA RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

1.1 Marc jurídic de la responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública a Catalunya

El context jurídic en el que hem d'entendre i aplicar la responsabilitat patrimonial de l'administració pública neix de la carta magna suprema de l'Estat, la Constitució Espanyola on en el seu article 106.2¹ ens determina com els ciutadans tindran el dret a exigir una indemnització sobre els danys o lesions causats en els seus bens o en l'exercici dels seus drets, sempre i com a requisit essencial que aquest menys teniment hagi estat produït com a conseqüència del funcionament d'un servei públic.

D'altra banda a l'article 149.1.18² de la CE estipula que la responsabilitat de les administracions rau en últim terme com a competència exclusiva de l'Estat, sense perjudici de les especialitats pròpies derivades de l'organització de les Comunitats Autònomes.

Posteriorment, aquesta regulació es desenvolupa en la Llei 39/2015 d' 1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques, on fa referència als requisits i fases del procediment i es desenvolupen les especialitats en l'inici d'ofici dels procediments de responsabilitat patrimonial, les sol·licituds d'iniciació del procediment, les especialitats de resolució en matèria de responsabilitat patrimonial i la competència per la resolució dels procediments de responsabilitat patrimonial.

Així mateix, també trobem desenvolupat a la Llei 40/2015, del Règim Jurídic del Sector Públic³, la manera en que s'estableixen els principis que regiran el procés, la

¹ 106.2 CE: Els particulars, en els termes establerts per la llei, tindran dret a ser indemnitzats per tota lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, excepte en els casos de força major, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament dels serveis públics.

² 149.1.18 CE: Les bases del règim jurídic de les Administracions públiques i del règim estatutari dels seus funcionaris que, en tot cas, garantiran als administrats un tractament comú davant elles; el procediment administratiu comú, sense perjudici de les especialitats derivades de l'organització pròpia de les Comunitats Autònomes; legislació sobre expropiació forçosa; legislació bàsica sobre contractes i concessions administratives i el sistema de responsabilitat de totes les Administracions públiques.

³ Llei 40/2015, del Règim Jurídic del Sector Públic.

responsabilitat concurrent de les Administracions Públiques, la indemnització i la responsabilitat del dret privat.

En aquest sentit, haurem de tenir en compte que el procediment s'anirà regint per les normatives anteriors ja que la responsabilitat patrimonial és un procés que afecta a les Administracions Públiques en l'àmbit de les seves actuacions i sempre s'iniciarà d'ofici, o a instància de part, tenint en compte que l'objecte sobre el que es vulgui reclamar no hagi prescrit.

1.2 Concepte de responsabilitat patrimonial

Per a practicar una definició de la responsabilitat patrimonial de l'administració, l'hem d'entendre com la capacitat que tenim els ciutadans de poder reclamar o exigir a l'administració, la indemnització d'uns danys concrets produïts per la mateixa en els cassos que s'hagi produït una acció concreta o una omissió, que afecti als nostres béns o drets, a excepció i en consonància al principi de responsabilitat de l'article 32 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre del Règim Jurídic del Sector Públic.⁴

Aquesta existència de responsabilitat patrimonial podrà ser contractual o extracontractual.

1.3 Característiques de la responsabilitat patrimonial

Els trets característics de la responsabilitat patrimonial neixen d'un sistema de dret públic basat en un conjunt de normes i regles amb la funció de regular l'activitat de l'Estat en l'exercici de les seves funcions i en relació amb els ciutadans, en la seva posició de garant del poder públic, amb l'objectiu de fomentar el compliment de les normes i lleis que regeixen aquest dret en defensa de les persones per tal de mantenir en una comunitat determinada la pau, l'ordre social i l'harmonia.

⁴ Article 32 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre del Règim Jurídic del Sector Públic: Els particulars tindran dret a ser indemnitzats per les Administracions Públiques corresponents, de tota lesió que sofreixin en qualsevol dels seus béns i drets, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics excepte en els casos de força major o de danys que el particular tingui el deure jurídic de suportar d'acord amb la Llei.

D'aquesta manera, entendrem la responsabilitat patrimonial de l'Administració en base a un sistema segons les següents característiques⁵:

- *Unitari*, ja que es regeix pel principi d'unitat i que per tant, afecta a totes les administracions públiques de l'estat, locals, comarcals, provincials, autonòmiques o estatals de manera que es garanteix una protecció davant totes les actuacions o omissions administratives a tots els ciutadans.
- *General*. Com hem dit, tracta d'assegurar la seva eficàcia amb la protecció dels ciutadans de tota activitat de l'administració pública; en accions de resultat o omissions, però també en l'activitat jurídica i fàctica. Per tant, aquesta responsabilitat està dirigida a garantir tant les actuacions contractuals com les extracontractuals, sotmeses tant al dret públic com al privat.
- *Responsabilitat total*, de manera que no cobreix únicament els danys que es produeixen per part de l'Administració, sinó que també tots aquells derivats per l'exercici dels poders públics. A més, l'Administració també és responsable dels danys que realitzin els òrgans legislatius, derivats de l'aprovació de lleis, pels danys o lesions produïts per l'activitat interna o domèstica dels òrgans administratius i dels òrgans judicials si aquesta responsabilitat es pot atribuir a un error judicial o al funcionament anormal de l'Administració de Justícia.
- Responsabilitat directa, atenent a que no és una responsabilitat subsidiària de les autoritats i funcionaris, sinó que respon l'Administració pels danys causats pel funcionariat, i posteriorment ja repercutirà o no, internament contra el funcionari en qüestió. Sobre l'Administració recau el deure d'indemnitzar als ciutadans que hagin patit una lesió i posteriorment existirà una acció de repetició⁶ a qui fos imputable la comissió del dany, ja sigui per dol, culpa o negligència greu. Necessitem de l'existència d'una relació de causalitat entre l'activitat de

⁵ GONZÁLEZ PÉREZ (2016), Responsabilidad Patrimonial de las Administraciones Públicas, LEX NOVA, Pamplona, (pp. 234-246).

⁶ Acció de repetició: És aquella acció que pot exercir una administració pública per exigir d'ofici a les autoritats o funcionaris responsabilitat en què han incorregut per dol, culpa o negligència greu, pels danys causats a un particular, un cop ha estat indemnitzat.

l'Administració i el dany que produeix a la víctima, de manera que l'administració respondrà directament amb la indemnització corresponent.

- *Integral*, en virtut a que s'ha d'assolir una responsabilitat de tot tipus de danys morals i materials, es paga un valor de reposició o de substitució per la lesió produïda i ha de ser de manera suficient per a que es produeixi una reparació total del dany causat a la víctima.
- *Responsabilitat objectiva*: haurem de partir de la base que en aquest cas el que es pretén es valorar aquells danys que el particular no té necessitat de suportar, de forma que es buscarà reparar el danys causat mitjançant una indemnització suficient, més enllà de la imputació del dany causat o la seva voluntarietat. Per tant prescindeix de la idea de culpa per tal de fonamentar la indemnització.
- *Responsabilitat subjectiva*: No es necessari que concorrin dol o culpa en la generació del dany. També es independent de la legalitat o la il·legalitat de l'acció. Segons la jurisprudència, ha d'existir una lesió imputable casualment a l'actuació que es tracti, és a dir, un nexa causal bàsic per determinar l'existència de responsabilitat de l'administració.
- *Principi d'unitat jurisdiccional*: La responsabilitat es regeix per la jurisdicció contenciós administrativa, excepte en els casos de matèria penal, en el que existirà la preferència d'aquesta via subsidiària en cas de delicte.

Segons aquestes característiques que defineixen el sistema de responsabilitat patrimonial, el podríem considerar com a senzill, avançat, generós i sobre tot, casuístic a més de considerar que pot donar lloc a inseguretats jurídiques en alguns casos.

CAPÍTOL 2. REQUISITS DE LA RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE L'ADMINISTRACIÓ

Per a poder parlar de l'existència de responsabilitat patrimonial de l'administració ens hem de centrar en 3 requisits fonamentals interrelacionats entre si, com són la lesió causada en els béns i drets, saber si aquest dany és imputable a l'administració pública

i valorar la relació de causalitat existent. En base a si es compleixen aquests criteris podrem valorar si les persones que pateixin una lesió o dany, que pugui ser atribuïda pel normal o anormal funcionament de l'administració, podran ser indemnitzades, excepte en els casos de força major on el particular hagi de patir aquest dany com a deure jurídic segons la llei.

Com a base general, per a que es produeixin aquests requisits hem d'acudir a l'article 32 de la llei 40/2015, d'1 d'octubre del Règim Jurídic del Sector Públic.

"1. Els particulars tindran dret a ser indemnitzats per les Administracions Públiques corresponents, de tota lesió que sofreixin en qualsevol dels seus béns i drets, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics excepte en els casos de força major o de danys que el particular tingui el deure jurídic de suportar d'acord amb la Llei.

L'anul·lació en via administrativa o per l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu dels actes o disposicions administratives no pressuposa, per si mateixa, dret a la indemnització".

Per tant, podríem definir aquests requisits en el següents quadres per a que es produeixi responsabilitat patrimonial per part de l'Administració Pública:

2.1 Lesió en béns i drets:

LESIÓ EN BÉNS I DRETS	<ul style="list-style-type: none">• Ha de ser un dany injust i antijurídic que el particular no té el deure de suportar.• Aquest dany haurà de ser:<ul style="list-style-type: none"> Avaluable econòmicament Individualitzable en una persona o un grup de persones Efectiu o real
-----------------------	---

En referència a l'antijuridicitat⁷, l'hem d'entendre quan es produeix una lesió o dany cap a la víctima produït per l'Administració Pública en la que el particular no tingui cap

⁷ CAMPOS DAROCA i CASAJUANA LOSTAU (2019), La responsabilidad patrimonial de la Administración Local, el consultor de los ayuntamientos y juzgados, (pp. 121-132).

obligació de suportar-la, excepte que existeixi una exclusió de la responsabilitat i per tat, aquesta víctima del dany tingui l'obligació de patir-lo.

D'altra banda, aquest dany ha de poder-se quantificar econòmicament i la data per fer-ho serà el dia en que s'hagi produït la lesió segons la Llei 39/2015 de procediment administratiu comú de les administracions públiques d'1⁸ d'octubre en el seu article 34.3, amb la possibilitat d'actualitzar-la a la data en que es posi fi al procediment, tenint en compte l'IPC i els interessos que se'n derivin.

Els bens i drets els quals es poden veure afectats poden graduar-se en diferents nivells; patrimonials, on la quantificació serà més fàcil d'avaluar econòmicament segons el seu valor però també podrà ser personal o moral i això pot provocar dificultats en la seva quantificació econòmica per la seva subjectivitat. És necessari que s'hagi produït un quebrantament patrimonial⁹ i no es pot tractar de simples molèsties o de perjudicis de caràcter subjectiu sense una transcendència econòmica objectiva. Com dèiem, aquest càlcul es realitza a través de la Llei d'Expropiació forçosa, la legislació fiscal i altres normes que ponderin valoracions predominants al mercat, d'acord amb l'article 34.2 de la Llei 40/2015 d'1 d'octubre del Règim Jurídic del Sector Públic:

“34.2. La indemnització es calcularà conformement als criteris de valoració establerts en la legislació fiscal, d'expropiació forçosa i altres normes aplicables, ponderant-se, en el seu cas, les valoracions predominants en el mercat. En els casos de mort o lesions corporals es podrà prendre com a referència la valoració inclosa en els barems de la normativa vigent en matèria d'Assegurances obligatòries i de la Seguretat Social.”

La indemnització haurà d'incloure el dany emergent o el lucre cessant segons el cas que es tracti. A més, també haurà d'incorporar els danys materials, la indemnització en el cas de mort o les lesions o els danys morals que es produeixin.

La manera en que s'indemnitza per part de l'administració és pecuniària i en un sol pagament, però la llei inclou la possibilitat de substituir-la per una compensació en espècie o amb pagaments periòdics, sempre amb pacte i acord amb la víctima del dany.

⁸ Llei 39/2015 de procediment administratiu comú de les administracions públiques d'1 d'octubre.

⁹ VALERO TORRIJOS (2017), Tratado de Procedimiento Administrativo Común y Régimen Jurídico Básico del Sector Público, Tirant lo Blanch, (pp. 98-105).

Llei 40/2015 del RJSP, d'1 d'octubre:

“34.4. La indemnització procedent podrà substituir-se per una compensació en espècie o ser abonada mitjançant pagaments periòdics, quan resulti més adequat per a aconseguir la reparació deguda i convingui a l'interès públic, sempre que existeixi acord amb l'interessat.”

Quan fem referència a que el dany ha de ser individualitzable, el que tracta la legislació és d'evitar indemnitzar aquells danys que han estat patits de forma generalitzada. Per tant, per tal de poder indemnitzar, aquests danys s'han d'haver produït en una persona en particular o en un grup de persones identificables. S'exclouen les càrregues o incomoditats generals que, per exigències dels interessos de l'administració, puguin afavorir el bon funcionament dels serveis públics.

La lesió en els bens i drets ha de ser real i això suposa que s'hagi pogut verificar la seva existència, deixant de banda la quantificació econòmica del dany i basant-nos en la realitat dels fets. Per tant, aquests danys han d'existir, han ser objectius en base a uns criteris certs i han d'haver causat un menyscabament en béns i drets, sense valorar un possible futur incert, exceptuant el lucre cessant i el dany emergent. Hem d'excloure doncs, els danys eventuais o possibles o aquells que no siguin actuals.

Analitzant la doctrina jurisprudencial podem valorar també casos en els que, per exemple, l'administració, tot i que s'ha produït un dany a la víctima no ha estat obligada a indemnitzar-la.

Ho trobem a la STS 10221/1998 de 21 de desembre¹⁰ en que l'administració va quedar alliberada de responsabilitat patrimonial derivada per una actuació de la Policia Nacional per uns danys físics produïts alhora de dissoldre una manifestació en la que la sala va entendre que:

“en un sistema democràtic, la policia està habilitada constitucional i legalment per a restablir l'ordre quan aquest és alterat; i la sentència impugnada raona molt bé aquest valor, que ho és també en una societat democràtica, estava sent alterat des de feia algun temps en la zona, posant en risc el proveïment de la població;[...]l'accident sofert pel recurrent- que la policia s'ha extralimitat. Fins i tot cal dir que, dels mitjans repressius que està autoritzada a emprar en aquests casos -previ compliment dels requisits previs que la llei exigeix: reiteració dels signes acústics de contingut jurídic imperatiu que la llei estableix i el significat de la qual la llei explica i,

¹⁰ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 10221/1998 de 21 de desembre (recurs 5163/1994).

a més, va ser explicada als manifestants, segons narra el fonament tercer de la sentència impugnada-, d'aquests mitjans repressius, es va emprar en aquest cas, el menys perillós per als destinataris de l'actuació policial.”

2.2 Dany imputable a l'Administració Pública:

DANY IMPUTABLE A L'ADMINISTRACIÓ	<ul style="list-style-type: none">• Pel seu funcionament normal o anormal• Com a conseqüència del funcionament de l'activitat o inactivitat administrativa
----------------------------------	---

Atenent que la lesió ha de ser conseqüència del normal o anormal¹¹ funcionament dels serveis públics, hem de definir que aquella activitat anormal de l'administració es produirà en el moment que identifiquem sobre un exercici de l'administració, símptomes de culpabilitat, negligència o alguna activitat il·lícita i que per tant derivi en un delictes degut a la seva actuació o no actuació desproporcionada.

D'aquesta manera, per garantir el funcionament normal de l'administració haurem d'assegurar-nos que l'activitat es totalment ajustada a dret amb total absència de culpabilitat o negligència del funcionariat o l'agent de l'autoritat. En el que valorem una sèrie de casos que no vol dir que sempre s'hagin d'indemnitzar:

- ❖ Responsabilitat per risc: Deriva de l'existència de l'activitat de l'administració i haurà de respondre per les conseqüències danyoses que es produeixin com p. Ex. una petroquímica.
- ❖ Responsabilitat per enriquiment sense títol de l'administració: Aquells casos en que l'administració obté un benefici a conseqüència d'un dany o una disminució patrimonial provocada a un tercer.
- ❖ Responsabilitat quan la satisfacció dels interessos públics requereix un sacrifici especial: com l'extermini de plagues o càrregues policials per mantenir l'ordre públic.

¹¹ COBO OLVERA (2019), El procedimiento para la exigencia de responsabilidad patrimonial a las administraciones públicas, S.A. BOSCH, (pp. 270 - 283).

En aquest funcionament de l'activitat administrativa haurem d'avaluar també, l'acció o l'omissió de l'administració, ja que resta obligada al bon funcionament i conservació dels serveis públics.

2.3 La relació de causalitat:

RELACIÓ DE CAUSALITAT	<ul style="list-style-type: none">• Entre el dany i l'actuació administrativa.• Centre de referència dels sistemes objectius de responsabilitat.• Elements essencials per determinar-la:<ul style="list-style-type: none">• Causalitat exclusiva i directa, tot i que la jurisprudència ja no l'exigeix.• S'admet la causalitat concurrent o indirecta, no exclusiva i mediata.• Teories de la causalitat
-----------------------	---

En aquest sentit, s'exigeix una relació causal entre l'acció o l'omissió administrativa i l'efectivitat de la lesió, en definitiva, el que entenem com relació de causa-efecte i actualment existeixen dos teories:

- Teoria d'equivalència de les condicions: En aquest cas es té en compte qualsevol dels fets relacionats amb la lesió, ja que cadascun d'ells contribueixen a la producció del dany, atenent a que si en un supòsit no concorren una pluralitat de causes s'entén que el dany no s'hagués produït en cas de faltar-ne una d'elles.
- Teoria de la causalitat adequada: Tal i com explica el professor Catedràtic de Dret Administratiu de la Universitat de Cantàbria, MARTÍN REBOLLO (2005)¹², es basa en l'experiència comú idònia per a la producció del dany, valorada per l'òrgan jurisdiccional d'entre tot el conjunt de circumstàncies possibles que hagueren pogut causar-lo.

Tot això ha provocat que els tribunals hagin adoptat una postura amb més matisos, de forma que l'actuació d'un tercer o de la víctima no trenquen el nexa causal. La

¹² MARTÍN REBOLLO (2005), la responsabilidad patrimonial de las entidades locales, Ayer y hoy de la responsabilidad patrimonial de la administración; un balance y tres reflexiones (pp. 346-348).

intervenció d'un tercer o de la víctima poder arribar a exonerar de responsabilitat a l'Administració si la seva actuació és la que determina realment el dany.

Això es determinarà en funció de la prova que es practiqui i serà el concurs de causes el que justificarà el repartiment de culpabilitat i la disminució de la indemnització, és el que es coneix com solidaritat entre coautors que permetrà exigir la totalitat de la indemnització a l'Administració sense perjudici que després recuperi la part proporcional que li correspongui.

2.4 Modulació i trencament del nexa causal

Seràn aquelles situacions en les que no podrem demanar responsabilitat a l'administració degut a que no hi ha relació de causa-efecte:

a) Força major

Una vegada s'han complert els anteriors requisits dels quadres, la única manera que disposa l'Administració perquè no es determini la seva responsabilitat és la força major, és causa d'exoneració de responsabilitat patrimonial de l'administració pública i es regeix en funció a les següents característiques:

- Indeterminació irresistible: Ha de ser impossible evitar-la o resistir-la, encara que hagués estat previsible.
- Exterioritat: Un bé o un patrimoni ha de resultar danyats
- Imprevisible
- Inevitable

El Consell d'Estat, en els Dictàmens de 29 de maig de 1970¹³ i de 28 de març de 1974¹⁴, respectivament va delimitar el concepte de "força major":

"Esdeveniments insòlits i estranys al camp normal de les previsions típiques de cada activitat o servei" (Dictamen de 29 de maig de 1970)."

"Aquell succés que no hagués pogut preveure's o que previst fos inevitable, que hagi causat un mal material o directe que excedeixi visiblement dels accidents propis del curs normal de la vida per la importància i transcendència de la seva manifestació" (Dictamen de 28 de març de 1974)

¹³ Dictàmen de 29 de maig de 1970 del Consell d'Estat.

¹⁴ Dictàmen de 28 de març de 1974 del Consell d'Estat.

- b) *Culpa exclusiva de la víctima*
- c) *Assumpció voluntària del risc per part de la víctima*
- d) *Risc de desenvolupament, en casos que per avenços científics i tecnològics no es puguin preveure les conseqüències de certes actuacions.*

2.5 El cas fortuït

A diferència de la força major, el cas fortuït¹⁵ no es una causa d'exoneració per l'administració de responsabilitat patrimonial. Es basa en la responsabilitat per riscos i es necessita una certesa racional per trobar-nos amb danys ocasionats degut a l'organització administrativa que a més mereixen el qualificatiu de lesió.

Son situacions que es produeixen quan una actuació impedeix que es pugui complir amb una determinada obligació que no era pas previsible si haguérem utilitzat una diligència de grau normal i que en el cas de haver-ho sapigut, ho podríem haver evitat.

Aquest principi es desenvolupa dins del cercle de l'activitat administrativa i no sabem quina és la causa del dany.

CAPÍTOL 3. RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE LES FORCES DE SEGURETAT

Els cossos policials, en l'exercici de la funció pública poden ser responsables de les seves actuacions o danys causats com a funcionaris, valorant si existeix responsabilitat patrimonial i si aquests fets s'han produït dintre de les seves funcions i atribucions com agent.

3.1 Regulació legal de la responsabilitat patrimonial policial

L'art. 32 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre del Règim Jurídic del Sector Públic, proclama el dret dels particulars a ser indemnitzats per les administracions públiques corresponents de tota lesió soferta en qualsevol dels seus béns i drets, excepte en els casos de força major, quan la lesió sigui objecte del funcionament normal o anormal dels agents.

¹⁵ VALENTÍN PAVEL (2021), El procedimiento administrativo de responsabilidad patrimonial, TECNOS, Madrid (cap. I, pp. 56-67).

En la interpretació d'aquestes normes, el Tribunal Suprem -entre altres, STS 11396/1988 de 5 de desembre de 1988 (Sala contenciosa, secció primera)¹⁶, ha estimat que per exigir responsabilitat patrimonial pel funcionament dels serveis públics cal que concorreguessin els requisits, els quals hem vist anteriorment.

- Fet imputable a l'Administració,
- Lesió o perjudici antijurídic efectiu, econòmicament avaluable i individualitzat en relació a una persona o grup de persones
- Relació de causalitat entre fet i perjudici,
- Que no concorri força major o altra causa d'exclusió de la responsabilitat.

Tanmateix, com assenyala el mateix alt tribunal en les seves sentències 5072/1986 ¹⁷de 14 de juliol i 8109/1986 ¹⁸de 15 de desembre, perquè neixi aquesta responsabilitat era necessària "una activitat administrativa (per acció o omissió material o jurídica-), un resultat danyós no justificat i relació de causa a efecte entre aquella i aquesta, incumbint la seva prova a qui reclama, al mateix temps que és imputable a l'Administració la càrrega referent a l'existència de la força major quan s'al·lega com a causa d'exoneració".

La Sala Tercera del Tribunal Suprem ha declarat reiteradament que la responsabilitat patrimonial de l'Administració, es configura com una responsabilitat objectiva o pel resultat, en la qual és indiferent que l'actuació administrativa hagi estat normal o anormal, bastant per declarar que, com a conseqüència directa d'aquella, s'ha ja produït un dany efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat (SSTS 4189/1994 de 14 de maig¹⁹, 4793/1994 de 4 de juny²⁰, 6673/1994 de 2 de juliol²¹, 7361/1994 de 27 de setembre²², 10353/1994 de 7 de novembre²³, 10469/1994 de 19 novembre²⁴,

¹⁶ STS 11396/1988 de 5 de desembre de 1988 (Sala contenciosa, secció primera).

¹⁷ STS 5072/1986 de 14 de juliol.

¹⁸ STS 8109/1986 de 15 de desembre.

¹⁹ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 4189/1994 de 14 de maig.

²⁰ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 4793/1994 de 4 de juny.

²¹ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 6673/1994 de 2 de juliol.

²² STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 7361/1994 de 27 de setembre.

²³ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 10353/1994 de 7 de novembre (recurs 5100/1991).

²⁴ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 10469/1994 de 19 de novembre (recurs 12968/1991).

2061/1995 d'11 de febrer²⁵, 2096/1995 de 25 de febrer²⁶, 489/1995 de 28 de febrer²⁷, 3226/1995 d'1 d'abril²⁸, 194028/2001 de 7 maig²⁹, 5055/2002 de 31 de gener ³⁰i 861/2003 de 14 d'octubre³¹)

Respecte a l'apreciació de l'existència de la relació de causalitat entre fet i perjudici, cal, segons el Tribunal Suprem (SSTS 9460/1998 de 27 d'octubre³² o 8539/1999 de 4 d'octubre³³), tenir en compte els següents postulats:

- 1.- Entre les diverses concepcions, d'acord amb les quals la causalitat pot concebre, s'imposen aquelles que expliquen el dany per la concurrència objectiva de factors quan una possible inexistència l'hagués evitat.
- 2.- No són admissibles, en conseqüència, altres perspectives tendents a associar el nexa de causalitat amb el factor eficient, preponderant, socialment adequat o exclusiu per a produir el resultat danyós, ja que -vàlides com són en altres terrenys- en contra del caràcter objectiu de la responsabilitat patrimonial de les Administracions Públiques.
- 3.- La consideració de fets que puguin determinar la ruptura del nexa de casualitat s'ha de reservar per a aquells que comporten força major -única circumstància admesa per la llei amb efecte exclouent-, als quals importa afegir la intencionalitat de la víctima a la producció o el patiment del dany, o la gravíssima negligència d'aquesta, sempre que aquestes circumstàncies hagin estat determinants de l'existència de la lesió i de la consegüent obligació de suportar.
- 4.- El caràcter objectiu de la responsabilitat imposa que la prova de la concurrència d'esdeveniments de força major o circumstàncies demostratives de l'existència de dol o negligència de la víctima suficient per considerar trencat el nexa de causalitat correspongui a l'Administració. No seria objectiva aquella responsabilitat que exigís demostrar que l'Administració que va causar el dany

²⁵ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 2061/1995 d'11 de febrer (recurs 1219/1992).

²⁶ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 2096/1995 de 25 de febrer (recurs 1538/1992).

²⁷ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 489/1995 de 28 de febrer.

²⁸ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 3226/1995 d'1 d'abril (recurs 337/1992).

²⁹ STS (sala contencioso-administrativa, secció 1ª) 194028/2001 de 7 maig (recurs 4674/1999).

³⁰ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 5055/2002 de 31 de gener.

³¹ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 861/2003 de 14 d'octubre.

³² STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 9460/1998 de 27 d'octubre.

³³ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 8539/1999 de 4 d'octubre.

al procedir amb negligència, ni aquella el reconeixement del qual estigués condicionat a provar que qui va patir el perjudici va actuar amb prudència.

A això, cal afegir que perquè pugui apreciar la responsabilitat patrimonial dels cossos policials amb caràcter general, es requereix que el nexa causal que hi ha entre l'activitat administrativa i el dany o lesió sigui directe, immediat i exclusiu (SSTS 7813/1998 de 6 d'octubre³⁴ i 7820/1998 de 13 d'octubre³⁵).

Ara bé, no queda exclosa la possibilitat que l'expressada relació causal, especialment en els casos de responsabilitat per funcionament anormal dels serveis públics, pugui aparèixer sota fórmules mediates, indirectes o concurrents, circumstància que pot donar lloc o no, si és el cas, a una moderació de la responsabilitat (SSTS 266/1977 de 25 de gener³⁶ i 4307/1977 de 26 d'abril³⁷), i que entre les diverses concepcions, d'acord amb les quals la causalitat pot concebre, s'imposen, en matèria de responsabilitat patrimonial, aquelles que expliquen el dany per la concurrència objectiva de factors la inexistència que en hipòtesi, l'hauria evitat. (SSTS 266/1977 de 25 de gener i 4051/2000 de 28 de març³⁸)

D'altra banda, la Llei 16/1991, de 10 de juliol de les Polícies Locals de Catalunya³⁹, en el seu article 10, que promou els principis bàsics d'actuació policial i es transcriu textualment la part desenvolupada:

1. *“Segon. Pel que fa a les relacions amb la comunitat, els polícies locals han de:*
 - a) *Impedir, en l'exercici de llur actuació professional, qualsevol pràctica abusiva, arbitrària o discriminatòria que comporti violència física o moral.*
 - b) *Tenir en tot moment un tracte correcte i acurat amb els ciutadans, als quals han de procurar auxiliar i protegir sempre que les circumstàncies ho aconsellin o hi siguin requerits, i proporcionar-los informació completa i tan àmplia com sigui possible sobre les causes i la finalitat de totes les intervencions.”*

³⁴ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 7813/1998 de 6 d'octubre

³⁵ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 7820/1998 de 13 d'octubre (recurs 6564/1992).

³⁶ STS 266/1977 de 25 de gener

³⁷ STS 4307/1977 de 26 d'abril

³⁸ STS (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 4051/2000 de 28 de març (recurs 1067/1996).

³⁹ Llei 16/1991, de 10 de juliol de les Polícies Locals de Catalunya

“c) Actuar, en l'exercici de llurs funcions, amb la decisió necessària i sense retard, quan d'això dependgui evitar un mal greu, immediat i irreparable, i regir-se, en fer-ho, pels principis de congruència, d'oportunitat i de proporcionalitat en la utilització dels mitjans a llur abast.”

Per iniciar i detectar responsabilitat patrimonial de l'Administració en l'actuació d'un cos policial, es precis la realització d'un informe, segons l'article 81 de la Llei 39/2015 d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu comú de les Administracions públiques la sol·licitud d'informes i dictàmens:

Article 81. Sol·licitud d'informes i dictàmens en els procediments de responsabilitat patrimonial.

- 1. “En el cas dels procediments de responsabilitat patrimonial serà preceptiu sol·licitar informe al servei el funcionament del qual hagi ocasionat la presumpta lesió indemnitzable, no podent excedir de deu dies el termini de la seva emissió.”*
- 2. “Quan les indemnitzacions reclamades siguin de quantia igual o superior a 50.000 euros o a la qual s'estableixi en la corresponent legislació autonòmica, així com en aquells casos que disposi la Llei orgànica 3/1980, de 22 d'abril, del Consell d'Estat, serà preceptiu sol·licitar dictamen del Consell d'Estat o, en el seu cas, de l'òrgan consultiu de la Comunitat Autònoma.”*

En aquest cas, a nivell autonòmic català, correspon a la Comissió Jurídica Assessora⁴⁰ la realització d'un dictamen perceptiu per valorar aquesta responsabilitat:

Article 3 de la Llei 5/2005, de 2 de maig, reguladora de la Comissió Jurídica Assessora.

- 3. “És preceptiu el dictamen de la Comissió Jurídica Assessora sobre els expedients de l'Administració de la Generalitat o de l'Administració local referents a les matèries següents:*
- a) Reclamacions de responsabilitat patrimonial de les administracions públiques la quantia de les quals sigui igual o superior a 50.000 euros.”*

Finalment per a que l'acció de responsabilitat patrimonial prosperi ha de complir els requisits de la Llei 26/2010 de Règim Jurídic i procediment de les administracions públiques de Catalunya⁴¹:

Article 81. Principis generals

- 1. “Els ciutadans tenen dret, en els termes que estableixen la legislació bàsica, aquesta llei i la normativa de desenvolupament, a ésser indemnitzats per les administracions públiques de*

⁴⁰ Comissió Jurídica Assessora: Alt òrgan consultiu de la Generalitat de Catalunya.

⁴¹ Llei 26/2010 de Règim Jurídic i procediment de les administracions públiques de Catalunya.

Catalunya de tota lesió que pateixin en qualsevol de llurs béns i drets, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics, excepte en els casos de força major o de danys que els ciutadans tinguin el deure jurídic de suportar d'acord amb la llei.

2. El dany al·legat ha d'ésser efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat amb relació a una persona o un grup de persones."

CAPÍTOL 4. ÀNALISI JURISPRUDENCIAL

En el present capítol tractarem de fer una recerca d'aquelles sentències judicials de diferents òrgans jurisdiccionals que poden resultar un model d'anàlisi dels continguts teòrics de la primera part del treball.

Hem de tenir en compte que són múltiples els procediments en els que la responsabilitat patrimonial de l'administració pública es un element central i denotatiu de moltes de les actuacions que realitzen les forces i cossos de seguretat, i no només per tal de respondre mitjançant la procedència o improcedència de les indemnitzacions de cara al ciutadà o un usuari dels bens públics, sinó també de cara als propis funcionaris de l'administració en l'exercici de la seva funció legítima com a càrrec públic i autoritat.

4.1 Sentència de l' Audiència Nacional 793/2019 (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 5ª) 793/2019 de 3 de juliol⁴².

L'Audiència Nacional no considera l' existència de responsabilitat patrimonial de l'administració pública per actuacions policials degut a uns danys causats per l'impacte a una persona en l'ull dret d'una pilota de goma llançada pels efectius de la Unitat d'Intervenció Policial.

"Va ser el Sr. Moisès qui el 17 de gener de 2017, qui va iniciar una reclamació de responsabilitat patrimonial al Ministeri de l'Interior a conseqüència els danys que li va suposar l'actuació de la Policia Nacional, quan va resultar ferit en la manifestació a la qual assistia, el 22 de març de 2014, convocada per l'entitat "Marxes per la Dignitat" i va resultar ferit per una pilota de goma."

⁴² SAN 793/2019 (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 5ª) de 3 de juliol.

El demandant al·lega la seva demanda en l'article 106 de la Constitució i l'article 32 de la Llei 40/2015, considerant que compleix tots els requisits exigits per a aquesta mena de sol·licitud de rescabament pels danys i perjudicis produïts per mal funcionament de l'Administració, en el qual queda evidenciada l'existència del nexa causal, al seu entendre, pel reconeixement de manera expressa, dels fets que provoquen la greu lesió per part de l'autoritat competent.

Finalment, enfront del que es va invocar en la demanda, la resolució recorreguda examina els requisits de la responsabilitat patrimonial, que va ser el que va reclamar el Sr Moisés, sense cap relació amb el dret de reunió de l'article 21 CE.

En aquest cas, la situació va desembocar en una batalla campal, en la que era senzill i previsible preveure una situació de risc, en la qual el recurrent es va col·locar de manera voluntària, en trobar-se en el lloc dels disturbis.

L'exercici del dret de reunió pacífica i sense armes, cedeix quan es produeixen pertorbacions de l'ordre públic, amb perill per a persones o béns, com en aquest cas.

Igual que els altres drets fonamentals, el dret de reunió no és un dret absolut o il·limitat.

La CE en el seu art. 21.2 estableix explícitament, com a límit específic a l'exercici d'aquest dret fonamental, que aquest exercici no pot produir pertorbacions de l'ordre públic amb perill per a persones i béns. La STC 66/1995, de 8 d'abril, remarca aquest requisit:

“Han de considerar-se reunions no pacífiques aquelles en les quals els participants duen a terme actes violents, ja resulten excloses del dret de reunió.”

En aquest cas, el tribunal entén que existeix un deure jurídic de suportar el dany de la lesió produïda en base a l' Art. 32.1 de la Llei 40/2015:

“Els particulars tindran dret a ser indemnitzats per les Administracions Públiques corresponents, de tota lesió que sofreixin en qualsevol dels seus béns i drets, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels

serveis públics excepte en els casos de força major o de danys que el particular tingui el deure jurídic de suportar d'acord amb la Llei.”

Per aquests motius, l'audiència Nacional no va considerar l' existència de responsabilitat patrimonial de l'administració pública per actuacions policials degut als danys causats per l'impacte en l'ull dret per una pilota de goma llançada pels efectius de la Unitat d'Intervenció Policial.

4.2 Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Madrid, (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Secció 7ª) 1457/2020 d' 1 octubre. ⁴³

El Tribunal Superior de Justícia de Madrid no aprecia responsabilitat patrimonial de l'administració per les lesions causades per part de dos agents del Cos Nacional de Policia, a l'entendre que es van excedir de les seves funcions.

Everardo i Lucas, agents del Cos Nacional de policia es personen a un bar degut a una trucada en la que s'alertava d'una baralla. A l'arribar, van sol·licitar a un dels implicats, Baldomero, que s'identifiqués però aquest, a causa de l'alterat que es trobava, i el seu estat d'embriaguesa no va col·laborar de la manera que desitjaven els agents, i en comptes de calmar-lo i tractar-lo com requeria l'evident estat d'embriaguesa que presentava, el van convidar a marxar-se del bar i com això no es va produir, després d'un forcejament amb Everardo, que li va donar diversos cops al cap, va caure a terra, i llavors en aquell moment Lucas va treure la defensa que portava i va començar a colpejar a Baldomero, al cap, al braç, i als costats, al mateix temps que li donava puntades, sense que el seu company fes res perquè cessés aquesta agressió.

Tots dos policies van agafar a Baldomero, dels peus, boca baix, arrossegant-li des de la zona del bany del local fins a l'exterior del bar, deixant el camí amb marques de sang. Després, li van donar la volta i van acabar per treure'l al carrer, i

⁴³ STSJM 1457/2020, (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Secció 7ª) d' 1 octubre.

Baldomero es va colpejar el cap, en els dos graons que hi havia a l'entrada perquè els policies no van evitar aquests impactes sinó que ho van treure sense miraments.

“Baldomero va patir un traumatisme cranioencefàlic obert, fractura del terç mig distal cúbit esquerra, policontusions al tòrax, zona lumbar , oïda mig dreta , costelles esquerreres, cap, braç i espatlla esquerreres i trastorn adaptatiu , requerint per a la seva curació, tractament mèdic consistent en aplicació de guix braquial, analgèsics, ansiolítics, antidepressius, psicoteràpia, rehabilitació i calcioteràpia; així com tractament quirúrgic consistent en sutura de la ferida de la regió parietal esquerra .”

En aquest cas, els agents pretenen que sigui l'Administració qui respongui dels danys produïts per l'exercici de les seves funcions, en trobar-se Baldomero sota la seva custòdia.

Es posa l'accent en que els agents es van excedir en l'exercici del seu càrrec, per la qual cosa no seria exigible en cap cas la indemnització a l'Administració Pública.

La responsabilitat patrimonial exigida no és una altra que la derivada del delictes de lesions pel qual son condemnats, atès l'anormal funcionament de l'Administració Pública en la seva condició de policies a l'excedir-se de les seves funcions en l'exercici del seu càrrec i recalçant únicament responsabilitat personal subsidiària dels agents.

L' article 12 de la Llei orgànica 9/2015, de 28 de juliol, de Règim de Personal de la Policia Nacional⁴⁴, assenyala que la *“responsabilitat patrimonial de l'Administració General de l'Estat, derivada dels actes duts a terme pels Polícies Nacionals amb motiu o ocasió del servei prestat per aquests a l'administració, es regirà pel que es disposa en la normativa de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.”*

⁴⁴ Llei orgànica 9/2015, de 28 de juliol, de Règim de Personal de la Policia Nacional.

D'aquesta manera l'article 37.1 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic ens remet a la legislació corresponent quan es tracta de la responsabilitat civil derivada del delicte.

De qualsevol forma, de conformitat amb l'article 36.2 de la Llei 40/2015 d'1 d'octubre preveu que ***"l'Administració podrà exigir d'ofici de les seves autoritats i personal al seu servei que haguessin incorregut per dol, o culpa o negligència greus la indemnització que hagués abonat als lesionats."***

A més, en aquest cas es va fer abusant de la seva condició d'agents de l'autoritat, perquè quan s'excedeix d'un ús moderat i proporcional de la força requerida, desapareix la protecció que la Llei els concedeix i la conducta adquireix un plus de reprovament en concórrer l'agreujant del art.22 7a CP , *"prevaler-se del caràcter públic que tingui el culpable"*.

En aquest sentit finalment el Tribunal Superior de Justícia de Madrid, no va apreciar la responsabilitat patrimonial de l'administració per les lesions causades pels dos agents del Cos Nacional de Policia, a l'entendre que no es van excedir de les seves funcions.

4.3 Sentència de l'Audiència Nacional (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 8ª) 315969/2004 d' 1 de juny de 2004 (recurso 14/2002).⁴⁵

L'Audiència Nacional no considera atorgar indemnització per responsabilitat patrimonial de l'Administració per unes lesions produïdes a una dona en una baralla, per part d'un agent de policia.

"Els fets parteixen de la reclamació formulada per la Sra. Marí Jose , derivada de la intervenció de la Policia en un altercat a la porta de la Comissaria situada a

⁴⁵ SAN (sala de lo contencioso-administrativo, sección 8ª) 315969/2004 d' 1 de juny de 2004.

Santa Cruz de Tenerife, en intentar separar-la en una baralla, segons expressa, tirant del seu braç i causant-li una greu luxació en l'espatlla dreta, per part de la Policia.

Expressa, a més, que la seva malaltia va trigar a curar 365 dies; que no va ser atesa fins que va venir el seu espòs per a traslladar-la al Centre Hospitalari i que treballava com a netejadora en un Col·legi.

Per a que concorri tal responsabilitat patrimonial de l'Administració, es requereix: segons la llei 39/2015, cal que es produeixin els següents requisits:

- a) “Un fet imputable a l'Administració.
- b) Un mal antijurídic produït, com a detriment patrimonial injustificat i individualitzat en relació amb una persona o grup de persones.
- c) Relació de causalitat directa i eficaç, entre el fet que s'imputa a l'Administració i el mal produït, la lesió ha de ser conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics
- d) Absència de força major, com a causa estranya a l'organització i diferent del Cas Fortuït, suposat aquest que sí que imposa l'obligació d'indemnitzar.”

Segons la versió de la lesionada Marí Jose, l'acció del policia de separar-li li va produir una luxació en l'espatlla dreta. resulta adequat puntualitzar que en el relat de fets provats queda clar que la intervenció es va produir arran d'una picabaralla en la qual va intervenir.

Aquesta intervenció la col·loca en risc de patir les conseqüències de l'acció policial que només podria generar indemnització, si aquesta fos desproporcionada. Aquesta circumstància, no obstant això, no resulta acreditada de cap manera en les proves dutes al judici.

És més, l'acció del policia en separar-li no queda acreditada com a fet provat, sinó que és conseqüència de la versió donada per la Sra. Mari Jose .

No existeixen, doncs, elements o dades que permetin tenir per acreditat el relat de Mari José; però fins i tot en el cas que el mal resultat de l'acció policial tampoc cabia atribuir responsabilitat patrimonial a l'Administració, ja que la demandant en participar en la renyina es va col·locar en risc de sofrir els efectes de l'actuació policial, que és inevitable en aquests casos, no podent romandre impassible davant l'existència de baralles. L'anormal hauria estat el contrari, és a dir la no intervenció policial, atès que això hagués pogut provocar majors danys en els participants en la disputa.

Per això, la conducta de la reclamant exclou la responsabilitat patrimonial de l'Administració, que, repetim, en cap moment, queda demostrat que intervingués amb una actuació desproporcionada, però de totes formes s'entén al meu parer com un funcionament normal de l'administració, a més de no haver pogut demostrar un nexa causal necessari per a la demostració dels fets.

L'Audiència Nacional no va considerar doncs l'atorgar indemnització per responsabilitat patrimonial de l'Administració per les lesions produïdes a la dona en la baralla, per part d'un agent de policia.

4.4 Sentencia del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Canàries, Santa Cruz de Tenerife (Sala de lo Contencioso-Administrativo) 2011/2007 de 13 de novembre.⁴⁶

Es declara improcedent la reclamació per responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública en una detenció a un ciutadà.

“El recurrent va desobeir les ordres que li van donar els Agents de la Policia Local, que va pretendre donar-se a la fuga i va arrossegar uns metres a un dels Policies Locals que intentava fer que parés el vehicle que conduïa o obrir la porta d'aquest; davant aquesta actuació del recurrent, la conducta dels Policies Locals dirigida a detenir-lo i i emmanillar-lo resulta totalment correcta i ajustada a Dret,

⁴⁶ STSJIC – SC 211/2007 (Sala de lo Contencioso-Administrativo, sección 1ª) de 13 de noviembre.

proporcional i raonable per a la situació, per la qual cosa els resultats derivats estava el recurrent obligat a suportar-los. La sentència de l'Audiència Provincial assenyala que un dels Polícies Locals i el recurrent van caure a terra, el recurrent des del seient del conductor de la furgoneta, quedant en el sòl, moment en què un altre policia Local es va limitar a "agafar per un braç a Luis Andrés en el moment que ja s'estava aixecant, posant-li les esposes primer en la nina d'aquest braç i després en la de l'altre."

En aquest cas, el Tribunal considera que no hi va haver cap excés considerable ni desproporcionat ver l'actuació dels policies i per tant és fa difícil afirmar que existeix un nexa causal entre les lesions produïdes del recurrent i l'actuació policial, emmarcant-se, doncs, dintre del funcionament normal de l'administració.

En aquest sentit, també es valora que les lesions produïdes al recurrent fruit de la caiguda del vehicle al intentat treure'l per part de la policia es deu a la seva resistència activa i també a la seva possible intoxicació etílica tal i com es recollia als informes mèdics.

No obstant, es va declarar improcedent la reclamació i es va eximir de responsabilitat patrimonial de l'Administració en la detenció.

4.5 Sentencia del Tribunal Superior de Justícia del País Basc 292/2006 (sala de lo contencioso-administrativo, secció 3ª) 292/2006 de 24 abril (recurso 367/2001)⁴⁷.

Es considera procedent indemnitzar a uns agents de policia per responsabilitat patrimonial de l'administració per les lesions produïdes contra la seva integritat degut a la utilització d'un vehicle oficial sense distintius i sense cap dispositiu de blindatge pel que els ocupants resultaven fàcilment reconeixibles i la posterior avaria del sistema de connexió per radio entre el vehicle i les furgonetes antdisturbis que va impedir l'actuació coordinada del dispositiu policial en unes protestes.

⁴⁷ STSJPB 292/2006 (sala de lo contencioso-administrativo, secció 3ª) 292/2006 de 24 abril (recurso 367/2001).

“El grup de manifestants va tallar físicament el pas del vehicle i va llançar cap al mateix des del seu lateral esquerre una pedra de grans dimensions que va provocar després de l'impacte el trencament de la luneta de la porta davantera esquerra; al no tenir tintats els cristalls, la pedra va ser dirigida pels agressors al capdavant del recurrent; la pedra li va colpejar directament a la cara ocasionant-li fortes lesions, després de la qual cosa els agressors van continuar llançant-los més pedres.”

“Cap altre Agent va poder impedir o mitigar l'agressió del recurrent o acudir en el seu auxili, al no existir cap dispositiu policial ni al final de la manifestació ni custodiant la marxa i al no funcionar la comunicació per ràdio amb les furgonetes antidisturbis; el recurrent va accelerar, introduint la primera velocitat i va circular d'aquesta manera uns 300 metres, on, ja sense perill, va intercanviar la posició amb l'altre Agent qui va conduir el vehicle fins a l'Hospital de Guipúscoa on tots dos van ser assistits mèdicament.”

Davant la notícia coneguda pel Departament d'Interior del País Basc per les protestes que s'anaven a produir es va encarregar realitzar funcions de seguiment de la manifestació amb el que el Tribunal va entendre com a mitjans insuficients, en termes humans i materials, per a garantir la seva integritat física ja que en aquest cas el recurrent i el seu company conformaven l'únic dispositiu policial que realitzava un seguiment directe la manifestació.

Se'ls va assignar un vehicle oficial sense distintius i sense cap dels més elementals dispositius de seguretat. En anar de paisà, els agents mancaven dels mitjans de seguretat personal que en un altre cas haguessin pogut evitar o preveure les agressions si haguessin anat amb mitjans d'autoprotecció com el casc o l'escut.

Els altres agents, fora del seu camp visual i sense connexió per radio, tampoc els podien auxiliar.

L'administració va intentar evitar la indemnització de manera poc exitosa al·legant que les lesions produïdes a conseqüència de la relació dels agents de la Policia amb l'Administració, no poden qualificar-se d'antijurídiques ja que el recurrent prestava un servei públic, en aquest cas, la funció de policia, el desenvolupament del qual implica l'assumpció d'uns riscos professionals que l'Administració tracta de pal·liar sobre la base del principi d'indemnitat del funcionari o treballador, però no amb la responsabilitat patrimonial.

A més de que es pretenia negar l'existència d'un nexa causal ja que s'entenia que es va veure interromput degut a que la producció de les lesions va ser fruit d'un tercer i per tant, no és el servei públic el que ha lesionat a l'actor sinó un tercer el que li ha lesionat mentre prestava un servei públic.

Finalment a la sentència es va declarar procedent indemnitzar als agents de policia per responsabilitat patrimonial de l'administració per les lesions produïdes contra la seva integritat degut a la utilització del vehicle oficial sense distintius i sense cap dispositiu de blindatge motiu pel qual els ocupants van resultar fàcilment reconeixibles i també per la posterior avaria del sistema de connexió per radio entre el vehicle i les furgonetes antidisturbis que va impedir l'actuació coordinada del dispositiu policial a les protestes.

4.6 Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Madrid, (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 7ª) 220430/2001 d' 1 de març de 2001.⁴⁸

Existència de responsabilitat patrimonial de l'administració, a les lesions i danys produïts per un agent en acte de servei per cas fortuït.

"[...] abalançant-se el primer dels agents sobre aquests processats, aconseguint subjectar l'escopeta retallada que portava J. M., encara que en intentar treure-li la pistola reglamentaria, va deixar anar aquesta escopeta, en el moment de la

⁴⁸ STSJM 220430/2001, (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 7ª) d' 1 de març de 2001.

qual Francisco Salvador J. M. va efectuar un tret contra el Policia, a una distància aproximadament d'un metre, que li va aconseguir en l'abdomen, repel·lint en aquest moment l'agressió amb la seva arma reglamentaria.

El titular de la Farmàcia va patir danys econòmics i lesions de les quals va sanar als dotze dies, sense incapacitat i una sola assistència, per l'acció de J. M. i el seu acompanyant".

En aquest cas es va argumentar que va ser *conditio sine qua non* l'actuació dels agents per tal de produir els trets i les lesions, ja que sense aquest nexa causal, l'escopeta no s'hagués disparat i es pretenia considerar una actuació negligent o desproporcionada. A diferència de la força major, el cas fortuït no es una causa d'exoneració per l'administració de responsabilitat patrimonial.

Es basa en la responsabilitat per riscos i es necessària una certesa racional per trobar-nos amb danys ocasionats degut a l'organització administrativa que a més mereixin el qualificatiu de lesió.

Son situacions que es produeixen quan una actuació impedeix que es pugui complir amb una determinada obligació que no era pas previsible si haguérem utilitzat una diligència de grau normal i que en el cas de haver-ho sapigut, ho podríem haver evitat. Per tant, en aquest cas es condemna a l'Administració Pública com a responsable patrimonial per una lesió efectiva, econòmicament avaluable, individualitzada en relació amb una persona i connectada amb l'activitat de l'Administració.

Finalment es va declarar l'existència de responsabilitat patrimonial de l'administració, a les lesions i danys produïts per l'agent en acte de servei per cas fortuït.

CONCLUSIONS

Com a punt i final a aquest interessant estudi cap remarcar primer, la dificultat d'anàlisi i estudi, degut als canvis normatius respecte a les lleis administratives, amb l'aplicació i entrada en vigor al 2015 de les lleis 39/2015 i 40/2015 d'1 d'octubre i diferenciar-la de les característiques essencials que recollia l'antiga i ja derogada 30/1992.

D'altra banda, he pogut comprovar com en la majoria dels casos, es molt difícil demostrar, o si més no, que existeixi responsabilitat patrimonial de l'administració i per tant una indemnització procedent, ja que l'administració pública compta amb els recursos i mitjans suficients per tal de garantir el servei públic de manera eficient i correcta.

El fonament principal, és que quan es detecta un ús desproporcionat de la força per part dels agents de policia, o un funcionament normal o anormal de l'administració, així com una actuació desproporcionada, d'aquesta càrrega dels fets se'n fa responsable directe de forma subsidiària l'agent per haver actuat amb manca de diligència o negligent i no trobar-se dins dels marcs d'actuació que estableixi el cos policial en qüestió.

En aquest sentit, són pocs els casos en que l'administració pública respon per si mateixa dels operatius de les forces de seguretat, però quan es produeix, és de vital importància l'existència d'un nexa causal entre l'acció comesa per la policia i els danys o lesions produïts.

Aquesta importància també està relacionada a si en el moment dels fets, la persona perjudicada podria haver previst el risc o la situació de perill i, tot i així, va continuar la seva activitat o en els llocs dels fets.

A més, cap ressaltar la conseqüència de si es produeixen situacions de força major, on l'administració estarà exonerada de responsabilitat i per tant no haurà de respondre, a diferència del cas fortuït en que si s'hauria d'indemnitzar a la persona perjudicada.

Personalment, el treball realitzat no deixa de tenir dues perspectives interpretatives respecte a la seva valoració. Una d'elles, per la qual cosa representa el fruit d'arribar al final d'un llarg però a la vegada gratificant resultat de poder finalitzar els estudis de grau de dret a la Universitat Rovira i Virgili, i per un altre l'aplicació pràctica a un treball de

recerca jurídica que des de la perspectiva de la proximitat que representaria al món laboral de l'advocacia seria aplicable, o si més no, al món de l'Administració Pública al qual estic enfocat en l'actualitat professionalment.

Considero molt satisfactori el poder haver treballat un projecte d'aquestes característiques, enfocat des de la transversalitat de les sentències enriquint amb això tots els valors i competències relatius a les habilitats que ha de tenir un jurista.

Inicialment va ser difícil donar inici al treball, però la constància, l'esforç, l'interès i les ganes d'aprendre van fer que un mer treball es convertís en un repte positiu que a mesura que anava evolucionant en el seu desenvolupament, repercutia en un major interès, una major recerca i consegüentment una major satisfacció personal, professional i pedagògica, gràcies també a l'ajut i coordinació de la tutora del treball, la Sra. Marta Cassany.

BIBLIOGRAFIA, JURISPRUDÈNCIA I WEBGRAFIA:

- [1] CAMPOS DAROCA i CASAJUANA LOSTAU (2019), La responsabilidad patrimonial de la Administración Local, el consultor de los ayuntamientos y juzgados (pp. 121-132).
- [2] COBO OLVERA (2019), El procedimiento para la exigencia de responsabilidad patrimonial a las administraciones públicas, S.A. BOSCH, (pp. 270 - 283).
- [3] Constitució Espanyola de 1978.
- [4] Dictàmens de 29 de maig de 1970 i de 28 de març de 1974 del Consell d'Estat.
- [5] GONZÁLEZ PÉREZ (2016), Responsabilidad Partrimonial de las Administraciones Públicas, LEX NOVA, Pamplona, (pp. 234-246).
- [6] Llei 16/1991, de 10 de juliol de les Polícies Locals de Catalunya.
- [7] Llei 26/2010 de Règim Jurídic i procediment de les administracions públiques de Catalunya.
- [8] Llei 39/2015 d' 1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques.
- [9] Llei 40/2015, d'1 d'octubre del Règim Jurídic del Sector Públic.
- [10] Llei 5/2005, de 2 de maig, reguladora de la Comissió Jurídica Assessora.
- [11] Llei de 16 de desembre de 1954 sobre expropiació forçosa..
- [12] Llei orgànica 9/2015, de 28 de juliol, de Règim de Personal de la Policia Nacional.
- [13] MARTÍN REBOLLO (2005), la responsabilidad patrimonial de las entidades locales, Ayer y hoy de la responsabilidad patrimonial de la administración; un balance y tres reflexiones, (pp. 346-348).
- [14] VALENTÍN PAVEL (2021), El procedimiento administrativo de responsabilidad patrimonial, TECNOS, Madrid (cap. I, pp. 56-67).
- [15] VALERO TORRIJOS (2017) , Tratado de Procedimiento Administrativo Común y Régimen Jurídico Básico del Sector Público, Tirant lo Blanch (pp. 98-105).

- [16] Sentencia del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Canàries, Santa Cruz de Tenerife (Sala de lo contencioso-administrativo, sección 1ª) 211/2007 de 13 de novembre.
- [17] Sentència de l'Audiència Nacional (sala de lo contencioso-administrativo, sección 8ª) 315969/2004 d' 1 de juny de 2004 (recurso 14/2002).

- [18] Sentència de la Audiència Nacional (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 5ª) 793/2019 de 3 de juliol.
- [19] Sentència del Tribunal Constitucional 66/1995 de 8 d'abril.
- [20] Sentencia del Tribunal Superior de Justicia de Madrid (sala de lo contencioso-administrativo, sección 7ª) 1457/2020 d' 1 octubre.
- [21] Sentència del Tribunal Superior de Justicia de Madrid 220430/2001, (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 7ª) d' 1 de març de 2001.
- [22] Sentencia del Tribunal Superior de Justicia del País Basc (sala de lo contencioso-administrativo, sección 3ª) 292/2006 de 24 abril (recurso 367/2001).
- [23] Sentència del Tribunal Suprem 4307/1977 de 26 d'abril.
- [24] Sentència del Tribunal Suprem 5072/1986 de 14 de juliol.
- [25] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 7820/1998 de 13 d'octubre (recurs 6564/1992).
- [26] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 10221/1998 de 21 de desembre (recurs 5163/1994).
- [27] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 10353/1994 de 7 de novembre (recurs 5100/1991).
- [28] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 10469/1994 de 19 de novembre (recurs 12968/1991).
- [29] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 11396/1988 de 5 de desembre.
- [30] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 1ª) 194028/2001 de 7 maig (recurs 4674/1999).
- [31] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 2061/1995 d'11 de febrer (recurs 1219/1992).
- [32] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 2096/1995 de 25 de febrer (recurs 1538/1992).
- [33] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 266/1977 de 25 de gener.
- [34] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, sección 6ª) 3226/1995 d'1 d'abril (recurs 337/1992).

- [35] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 4051/2000 de 28 de març (recurs 1067/1996).
- [36] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 4189/1994 de 14 de maig.
- [37] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 4793/1994 de 4 de juny.
- [38] Sentència del Tribunal Suprem 489/1995 (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) de 28 de febrer.
- [39] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 5055/2002 de 31 de gener.
- [40] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 6673/1994 de 2 de juliol.
- [41] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 7361/1994 de 27 de setembre.
- [42] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 7813/1998 de 6 d'octubre.
- [43] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 8109/1986 de 15 de desembre.
- [44] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 8539/1999 de 4 d'octubre.
- [45] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 861/2003 de 14 d'octubre.
- [46] Sentència del Tribunal Suprem (sala contencioso-administrativa, secció 6ª) 9460/1998 de 27 d'octubre.
- [47] www3.udg.edu/publicacions/vell/electroniques/dret_ad/catala/pagines/modul%202/Unitat%201/Unitat1.html (Consultada 8 de febrer de 2021).
- [48] www.formaciooberta.eapc.gencat.cat/contingutsdelscursos/pad/050_procediment/inici.html (Consultada 6 de febrer de 2021).
- [49] www.administracionpublica.com/la-responsabilidad-patrimonial-en-la-ley-392015-y-en-la-ley-402015/ (Consultada 15 de març de 2021).
- [50] www.conceptosjuridicos.com/responsabilidad-patrimonial/ (Consultada 28 de maig de 2021).

